

naklade celega okraja. To pa okraju naložiti pri tem, da vse druge naklade še zanaprej ostanejo, spoznamo za nemogoče.

Vprašanje zastran združevanja občin od vseh strani razmišljevajé ne najdemo drugega prikladnega pomočka, da se obstoječi javni nevarnosti v okom pride, kakor je v nasvetovanem predlogu, ki smo ga v glavnem zboru dne 27. avg. 1874 v pretres predložili, kateremu je tudi okrajni zastop po večini glasov pritrnil. Predlog se glasi:

„Mi v združevanju manjših občin v večše skupine za izvrševanje policijskega reda ne nahajamo nobenega pripomočka proti rastoči javni nevarnosti zoper življenje in imetek. Mi spoznavamo, da tem napakam v okom priti bilo bi neobhodno potrebno, da se delokrog lokalne policije podredi na toliko političkim c. kr. okrajnim gosposkam, da bodo pri izpeljevanju tega reda tudi iz lastnega nagiba uplivati mogle; da se tedaj okr. politiške gospôske I. stopinje, kjer je potrebno, tako pomnožijo, da pridejo bliže k občinam, ne pako, da se občine bliže k sebi potegnejo. V izpeljavo tega reda pa nadalje želimo, naj bi se žandarmerijska straža po deželi tako pomnožila, da bode tem terjatvam tudi zadostovala.“

Kukovec, okr. načelnik.

Gospodarske stvari.

O poljskem kolobaru ali vrstenju poljskih sadežev.

II.

Očividno je, da ta način kolobarenja mnogo več vrže od kolobarenja po starem kopitu, zlasti ker se več krme in sicer zelene za po leti, sena in korenstva za po zimi pridela. Vendar pa, če gospodar nima mnogo travnikov in pašnikov, mu ni mogoče večje število živine rediti, zlasti če je prisiljen deloma na polju čisto praho puščati. Tudi ozimina za različnimi osipljivimi sadeži ni skozi in skozi tako lepa, kakor kjer za prabo pri natriletnem kolobaru pride. Zlasti velja to o krompirju in repi v vsakem primerleju, posebno v bolj hladnih krajih.

Pa tudi sejanje detelje ima svoje nepravilike. Če jo hočemo prav dolgo rabiti, se za ozimino more le enkrat orati in to je za mnoga zemljišča poprek premalo; če se pa hoče za ozimino po večkrat orati, se pa detelja ne more več ko enkrat kositi in tako ne popolnoma izrabiti. Nekoliko se pa vendar neprilichnost, ki je pri čez leto obsejani prahi, po močnejšem gnojenju poravna. Tudi pri triletnem kolobaru z obdelano prabo je pridelovanje žita poglavitna reč, kakor pri kolobaru brez obdelane prabe, in tudi tu sledi jarina na ozimino. Ali zoper to vrstenje so marsikteri vgovori, kateri o novem in starem kolobaru veljajo. Ozimina je strn in jarina je tudi strn, po tem takem sledi vedno jednako jednaku, in tako pride,

da se živež leto za letom enakomerno iz zemlje potegne, in da slednjič zemlja po enakomernem pridelovanju žita izgubi tiste moči, ktere so za vsakoletno setev potrebne in ktere je poprejšna praba ali naprašni sadež ji podelil. Slednjič se zaradi plevela v veliki množini in jaro žito ne plenja tako, kakor bi bilo želeti, kar se posebno pri medli, plevelnati in težki zemlji vse še bolj kaže. Če se dosti jarega žita seje, se delo koplji, posebno v poznih in mokrotnih spomladih, setev se zakasni in pozna setev je plenjanju jarega žita na kvar. V mnogih krajih pridelek jarega žita ne daje toliko dobička, kakor ozimina, zatorej si prizadevajo ozimino pomnožiti. Sejejo namreč ozimino na ozimino, in tedaj strn na strn, kar pa ima iste slabe nasledke, katerih smo že prej v misel vzeli. Iz vsega tega je razvidno, da je tudi na zboljšanjem triletnem kolobaru še marsikaj zboljšati in da se mora na njegovo mesto še bolj uspešen način vrstenja sadežev postaviti, posebno tam, kjer pri medli zemlji tudi travniki in pašniki le malo pripomorejo.

Kot zboljšava kolobara se navadno „vrstenje setve“ ali „vrstivna setev“ nasvetuje, kar pomenja tako vrstenje poljskih pridelkov, da nikdar žito na žito ne pride, ampak da se med dve žiti ali strni drugi sadež vrine, n. p. detelja, repa, krompir, grah, lan i. t. d. Te rastline namreč ne spadajo kakor žita k travam, ampak k drugim rastlinskim rodovom, ki imajo v nasprotju z žitom široko listje in se tedaj širokolistni sadeži imenujejo. Vsakoletna menjava strni in širokolistnih sadežev se imenuje kolobar strni in širokolistnih sadežev. Vzgled kolobara nam bo to bolj razjasnil. —

Podlesek. (*Herbstzeitlose - Colchicum autumnale.*) To zelišče, ki posebno na mokrotnih travnikih rado raste, je strupeno in dela senó, v katerem ga je mnogo, zelo nezdravo za živino. Dobro je toraj to rastlino kolikor mogoče na senozetih zatirati. Kot dobro sredstvo v ta namen se priporoča rana košnja sena, predno seme te rastline dozori in izpade. Čebulice podlesekove ne trpijo več ko 5—6 let, in če se po semenu na novo ne zaplodi, se travnik v 3—4 letih skoraj do čistega te nevarne rastline iztrebi, če se namreč vsako leto z rano košnjo dozorjenje semena zabrani. Rastlina slednjič tako onemore, da semena več ne nareja in popolnoma pogine.

Kako si o vsakem času leta moremo redkvice vzrediti.

Seme se skozi 24 ur v vodi, ki se je že nekoliko časa ustala, namaka in potem v vrečici solnčnim žarkom pusti pregrevati. Že v 24 urah začno zrna kaliti, ki se potem v zaboj z dobro gnojeno prstjo napolnjen posejejo in po potrebi z mlačno vodo zamakajo. Po 5—6 dnevih imajo korenine že debelost drobne čebulice in hitro ra-

stejo. Če hočemo tedaj sred zime redkvice imeti, je le treba prej omenjeni zaboj v toplo klet postaviti in z mlačno vodo zamakati.

Rudečerujava barva za lesovino.

Taka barva se da za lesovino n. p. za obločnice (polkne), plote iz desek ali lat itd. lahko in dober kup iz sledečih snovi napraviti. Razpusti se 1 funt bakrovega vitriola (Kupfervitriol) v enem maselcu vode, s katero tekočino se potem dotična lesovina namaže. Na dalje se raztopi $\frac{1}{2}$ funta krvolužne soli (Blutlaugensalz) v 10 maselcih vode, s katero se lesovina, poprej z raztopljenim vitriolom pomočena, namaže. Tako nastane železno-cianasti baker, ki daje lesu rudeče-rujavo barvo. Ta se lesovega vlakna za trdno prime in mu daje stalno barvo, kateri niti veter niti vreme, pa tudi nizko rastlinstvo, kakor mah, lišaj, glive in razjedljivo mrčesje ne škoduje in tako lesovino mnogo trpežnejšo napravi.

Ako se hoče bolj temna ali bolj svitla barva imeti, je le treba gori imenovane tekočine bolj ali manj goste narediti.

Ker pa ta barva ni prava pokrivačiča barva, ampak prav za prav le oluženje (Beize), se skladovje lesa še vidi, kar prav lep pogled podaja. Z gori povedano tekočino se more 250—300 štirjaskih črevljev lesovine prevleči, kar vse vkup le kakih 75—80 krajcarjev velja. (1 funt vitriola 17 kr., $\frac{1}{2}$ funta krvolužne soli 60 kr.)

Ako se tej maži še večja trpežnost dati hoče, se pa še z lanenim firnežem premaže, kar prej le motnemu lesu nekoliko bliščave poda.

To pomažo so že skusili in se posebno priporoča za oboje gnojnih gredic, za obločnice, plote iz desek ali lat itd.

Iz „Pr. Ldw.“

Dopisi.

Sv. Peter pri Mariboru. (Pohvala in priporočitev šolskih sester.) Nova šola se boji javnih skušenj. Naše šolsko svetovalstvo se pa ne meni za ta strah. Vsako leto, ponuroči javno poskušajo. Tudi letos smo jo imeli 10. t. m. Pri dečkih se je dobro pokazala spretnost in marljivost obojih učiteljev. Le zastran zgodovine bi želeli menj o Germanih, pa več o Slovencih in sploh o domači, avstrijski povestnici. Teutoburški logi itd. sodijo bolj za Prusake.

Popoldne bil je izpit deklet pri naših šolskih sestrah. O tej šoli moramo reči, da utegne najboljša biti na slov. Štajerskem. Razlogov imamo mnogo. Dekleta so se podučevale v vseh predmetih, ki so po postavi predpisani. Učila so se tedaj zraven veronauka: brati, pisati, računati, potem slovenske in nemške gramatike, zemljepisja, zgodovine, prirodoslovja in gospodinjstva. Iz

vseh teh predmetov so učenke odgovarjale čudovito spretno in razumno. To je lepo in veselo.

Ali še bolj nas je veselilo, da se je izpraševalo in odgovarjalo v tako čisti, pravilni in lepi slovensčini. Tako še v nobeni šoli nismo slišali. Učiteljice in učenke so rabile spretno in lahko nove izraze v gramatiki, v zemljepisju itd. Temu smo se tem bolj čudili zvedevši, da je sestra Lidvina na Nemškem rojena, se pa vendar slovenski dobro naučila iz ljubezni do svojega poklica. —

Celó zavzeli smo se pa, ko smo zapazili, da so se dekleta naučila tudi nemški. To pa tako izvrstno, da so sredi odgovarjanja iz slovensčine popolnem brez skrbi prestopala na nemško. Pri tej priliki smo se prepričali, kako prav imamo slovenski domoljubi, ki zahtevamo za slovenske otroke slovenskih šol in podučevanja v slovenski materinščini. Po tem takem se naši otroci vsega lahkeje in bolje naučijo, tudi nemškega jezika, v tem ko ponemškutarjevani učenci prav ne vedo ne slovenski ne nemški. Proč tedaj z nemškutarijo v šolah! (Popolna rešnica. Vredn.)

Razun predpisanih predmetov so se dekleta učile tudi šivati, prirezavati, z iglo plesti in drugih ženskih rokodelstev.

Vseh učenk bilo je z nedeljskimi vred 226. Med njimi bilo je 20 rejenk, t. j. deklet, ki so šolskim sestram bile v izrejo od starišev izročene. Za te se je plačevalo po 8 gl. na mesec — gotovo prav malo za toliko dobroto!

Vsa lepa in toliko koristna dekliška šola s šolskimi sestrami vred ne stane šolske srenje niti krajcarja ne. Vse storiyo blagodušni dobrotniki, in sicer iz gole ljubezni do otrok, katerim želijo prave krščanske izreje. Bog jim plati, pa tudi sestram, ki svoja najboljša leta in ves trud ovi lepi nalogi žrtvujejo!

Kako živo da so šolske sestre svoje naloge navzete in zavestne, nam je pričala prav umetno zložena pesen sestre Frančiške (Grizold), katero nam je neka učenka genljivo govorila.* Ena kritica veli:

„Kar milo solnce je za vso naravo,
To dobri šoli verski nauki so;
Predmetom drugim vera da veljavo,
Po njej vse véde se požláhtnijo“.

Iz Celja 14. sept. (Delovanje novega okoličnega zastopa.) Trudili smo se mnogo dokazati našim ljudem, kako potrebno je, da pridejo pravi možje v zastop naše okolice, ki bodo po svojem dobrem spoznanji delali v prid tistih, ktere zastopajo. Prvi tjedni obstanka tega zastopa kažejo, da se nismo zmotili, kajti se je v eni prvih sej sklenulo, da postavi okolica iz svojega cerkovniško hišo pri sv. Duhu. Naši liberalni

* Pesen je tako genljiva, da jo vso ponatisnemo, brž ko bo potrebnega prostora v listu. Lepa pesen nikdar ne zastara. Vredn.